

4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

5. Самойленко Г.В. Процедура банкрутства як інструмент для рейдерського захоплення суб'єктів господарювання. *Право і суспільство* № 1 / 2024. Т. 2, 2024, с. 312-321.

6. Сидоров О. Суть та значення захисту підприємства від рейдерства. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 21.03.2025). Частина II, с. 293-295.

7. Чалий Б.Ю. До питання розробленості наукового знання про використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерством. Матеріали V Всеукраїнського форуму судових експертів. Судова експертиза: перспективи розвитку та окремі вектори змін, м. Львів, 2025, с. 512-515.

8. Шишкін О.В. Вектори удосконалення адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2025, 2.4. С.427-431.

Думітро О.В.,

**Науковий керівник: Біленець Д.А., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри цивільного, господарського права
та приватно-правових дисциплін,**

**Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Чернівці**

МИТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРЕВЕНТИВНІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ

Митна безпека є фундаментальною складовою економічної безпеки держави, що визначає стабільність її фінансової системи, конкурентоспроможність національного виробництва та здатність ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами. У сучасних умовах воєнного стану питання забезпечення митної дисципліни, недопущення контрабанди та ухилення від сплати митних платежів набувають особливого значення. Протидія митним правопорушенням потребує системного адміністративно-правового підходу, який поєднує законодавчу гармонізацію, ризик-орієнтований контроль і цифрові інструменти превенції.

Проблематика боротьби з митними порушеннями є складною, важливою та багаторівневою, незалежно від рівня економічного розвитку країни. Україна, перебуваючи в умовах інтеграції до європейського правового простору, стикається з викликами гармонізації свого митного законодавства з нормами ЄС. Цей процес включає два основних напрями: узгодження із базовими принципами міжнародного права та адаптацію до норм і стандартів правового регулювання Європейського Союзу [1, с.114]. В умовах правового режиму воєнного стану в Україні, а також на етапі повоєнного відновлення надзвичайно важливим є організація системи адміністративно-правового регулювання таким чином, щоб вона виконувала необхідний базовий функціонал. Забезпечення митної безпеки держави як компоненти національної безпеки багато в чому корелюється з ефективністю діяльності судових інститутів, Державної митної служби України, правоохоронних органів і громадських представників [6, с.534].

Науковці сходяться на думці, що порушення митних правил є серйозним правопорушенням, яке завдає значної шкоди державі та суспільству. Вони також наголошують на необхідності посилення боротьби з порушеннями митних правил шляхом удосконалення законодавства, підвищення ефективності діяльності митних органів і розширення інформування громадян про відповідальність за такі порушення [5, с.141].

Митні правопорушення дедалі частіше набувають ознак системної загрози економічній безпеці, оскільки порушують механізми державного контролю за зовнішньоекономічними потоками. Такі дії можуть використовуватись не лише для уникнення оподаткування, а й для незаконного обігу товарів подвійного призначення, що становить потенційну небезпеку для національної безпеки.

До митних інтересів, дотримання та захист яких забезпечує митну безпеку України, поряд з іншими в економічному аспекті належать своєчасне і повне стягнення митних платежів, ефективна організація механізмів попередження контрабанди та боротьби з порушеннями митних правил, а також недопущення ввезення на територію держави неякісних або небезпечних товарів [2, с.4].

Актуальні адміністративно-правові механізми превенції митних правопорушень базуються на положеннях Митного кодексу України [3], який визначає засади митного контролю, відповідальність за порушення митних правил та порядок притягнення до відповідальності. Важливу роль відіграє Закон України «Про національну безпеку України» [4], який визначає митну безпеку складовою економічної безпеки.

Адміністративно-превентивна протидія митним правопорушенням потребує комплексного оновлення механізмів контролю, підвищення аналітичної спроможності митних органів та інтеграції сучасних технологій ризик-менеджменту. В умовах цифровізації державного управління ефективна превенція можлива лише за умови поєднання правового регулювання, міжнародного співробітництва та прозорості діяльності контролюючих органів.

Підвищення митної дисципліни потребує активної міжвідомчої координації між Держмитслужбою, СБУ, ДБР та Національною поліцією. Така взаємодія дозволяє не лише виявляти правопорушення, а й формувати аналітичні профілі ризику на основі даних, отриманих від суміжних відомств.

Митні правопорушення становлять суттєву загрозу економічній безпеці держави, оскільки підривають фінансову стабільність, викривляють конкурентне середовище та послаблюють довіру до державних інститутів. Оптимізація адміністративно-превентивних механізмів має включати гармонізацію з європейським правом, цифрову аналітику ризиків, розширення міжнародної взаємодії та запровадження комплексної системи митного моніторингу. Лише поєднання правових, організаційних та технологічних заходів дозволить забезпечити належний рівень митної дисципліни і захисту економічних інтересів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гречанюк Р., Гречанюк С. Проблеми та напрями впровадження відповідальності за митні правопорушення в умовах сучасних викликів і тенденцій розвитку митного законодавства. Актуальні проблеми правознавства. 2025. № 4. С. 111-115. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1981>).
2. Ємченко І.В. Митна безпека як економічний чинник національної безпеки України. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14598585>).
3. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
5. Пузирна Н. Поняття порушення митних правил як адміністративного правопорушення. Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави, матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Пенітенціарна академія України, 2024, с. 140–144).
6. Шевчук О., Герчаківська О. Протидія порушенням митних правил в Україні та перспективи адміністративно-процедурного врегулювання. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 2. С. 533-539.